

حجت

برای **حضرت ولی عصر (ارواحنااله‌الهدا)**، **حضرت مهدی (علیه‌السلام)** القابی ذکر شده است که یکی از آن القاب حجت می‌باشد.

فهرست مندرجات

۱ - یک نمونه از القاب حضرت مهدی

۱.۱ - مفهوم حجت در ادبیات

۲ - معانی به کار رفته

۳ - پانویس

۴ - منبع

یک نمونه از القاب حضرت مهدی

از القاب **حضرت مهدی (علیه‌السلام)** حجت می‌باشد که حجت از نظر لغت، به معنای برهان و دلیل است که با آن، حریف را قانع یا دفع کند و جمع آن حجج و حجاج است.

[۱] ابن منظور، لسان العرب، ج ۲، ص ۲۲۸.

این کلمه در **قرآن مجید** در موارد مختلفی به کار رفته است؛ از جمله:
«لئلا یکون للناس علی الله حجة بعد الرسل و کان الله عزیزا حکیما»

[۲] نساء/سوره ۴، آیه ۶۵.

تا اینکه برای مردم، پس از فرستادن پیامبران، در مقابل **خدا** بهانه و حجتی نباشد و خدا توانا و حکیم است.»
و نیز:

«فل فله الحجة البالغة فلو شاء لهداکم اجمعین»

[۳] انعام/سوره ۶، آیه ۱۴۹.

بگو برهان رسا (حجت) ویژه **خداوند** سبحانه و تعالی است و اگر او می‌خواست، قطعاً همه شما را هدایت می‌کرد.»

← مفهوم حجت در ادبیات

در ادبیات گفتاری و نوشتاری شیعه، حجت دو مفهوم وصفی هم سنگ دارد:

۱. مفهومی وصفی و عام که درباره هر دلیل و **برهان الهی** چون پیامبران و امامان علیهم‌السلام یا **عقل** به کار برده می‌شود و این دلیل همواره در **زمین بر انسان** آشکار است؛ از این رو در **روایت امام کاظم (علیه‌السلام)** آمده است که فرمود:

خداوند سبحانه و تعالی را بر مردم دو حجت است: یکی ظاهر که آن عبارت است از پیامبران و رهبران دینی و دیگری باطن که آن عقول مردم است. (ان الله علی الناس حجتین حجة ظاهرة و حجة باطنة فاما الظاهرة فالرسل و الانبیاء و الائمة علیهم‌السلام و اما الباطنة فالعقول...)

[۴] کلینی، **مجدبن یعقوب، الکافی**، ج ۱، ص ۲۵.

پیامبران و اوصیای آنان (علیهم‌السلام) به این دلیل حجت نامیده شده‌اند که خداوند سبحانه و تعالی به وجود ایشان، بر بندگان خود احتجاج کند. آنان همچنین دلیل بر وجود خدا هستند و گفتار و کردارشان دلیل بر نیاز مردم به قانون آسمانی است.

بر اساس روایات فراوانی، زمین هرگز از حجت خالی نیست؛ چنان که از **امام رضا (علیه‌السلام)** پرسیده شد: آیا زمین از حجت خالی می‌ماند؟ حضرت فرمود:

«اگر زمین از حجت خالی باشد، اهلش را فرومی برد. (لو بقیت بغير امام لساخت)

[۵] **شیخ صدوق، علل الشرایع**، ج ۱، ص ۱۹۸.

۲. مفهوم وصفی خاصی که از نگاه شیعه، حضرت مهدی (عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف) آخرین **حجت الهی** است؛ از این رو به **حجة بن الحسن العسكري (علیهما‌السلام)** شهرت دارد.

[۶] مجلسی، **مجد باقر، بحار الانوار**، ج ۲۵، ص ۶.

[۷] مجلسی، **مجد باقر، بحار الانوار**، ج ۹۷، ص ۳۴۳.

داود بن قاسم گوید: از امام دهم (علیه‌السلام) شنیدم که فرمود: جانشین من، پسر من حسن است. شما نسبت به جانشین پس از جانشین من چه حالی خواهید داشت؟

عرض کردم: خداوند سبحانه و تعالی مرا قربانت کند؛ چرا؟

فرمود: برای آن که شخص او را نمی‌توانید ببینید و ذکر او به نام مخصوصش روا نیست. عرض کردم:

پس چطور او را یاد کنیم؟ فرمود: بگویند حجت از خاندان **مجد (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم)**.

[۸] **شیخ طوسی، کتاب الغیبة**، ص ۲۰۲، ج ۱۶۹.

[۹] **مجد بن یعقوب کلینی، الکافی**، ج ۱، ص ۳۲۸، ج ۱۳.

در بیشتر روایات، این لقب به صورت الحجة من آل مجد به کار رفته است.

[۱۰] **شیخ صدوق، علل الشرایع**، ج ۱، ص ۳۴۵.

[۱۱] **شیخ صدوق، کمال الدین و تمام النعمة**، ج ۱، ص ۶۴۸.

معانی به کار رفته

این واژه در چند معنا به کار رفته است که عبارتند از:

حجت بن الحسن که منظور امام دوازدهم شیعیان حضرت مهدی علیه السلام می باشد، **حجت در لغت**، **حجت در منطق**، **حجت در اصول**، **حجت شرعی**، **حجت نقلی**.

پانویس

۱. ↑ ابن منظور، لسان العرب، ج ۲، ص ۲۲۸.
۲. ↑ نساء/سوره ۴، آیه ۶۵.
۳. ↑ انعام/سوره ۶، آیه ۱۴۹.
۴. ↑ کلینی، مجدین یعقوب، الکافی، ج ۱، ص ۳۵.
۵. ↑ شیخ صدوق، علل الشرایع، ج ۱، ص ۱۹۸.
۶. ↑ مجلسی، مجد باقر، بحار الانوار، ج ۲۵، ح ۶.
۷. ↑ مجلسی، مجد باقر، بحار الانوار، ج ۹۷، ص ۳۴۲.
۸. ↑ شیخ طوسی، کتاب الغیبة، ص ۲۰۲، ح ۱۶۹.
۹. ↑ مجد بن یعقوب کلینی، الکافی، ج ۱، ص ۳۲۸، ح ۱۲.
۱۰. ↑ شیخ صدوق، علل الشرایع، ج ۱، ص ۲۴۵.
۱۱. ↑ شیخ صدوق، کمال الدین و تمام النعمة، ج ۱، ص ۶۴۸.

منبع

فرهنگ‌نامه مهدویت، سلیمیان، خدامراد، ص ۱۶۲، برگرفته از مقاله «حجت».